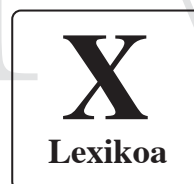

EUSKARAREN HERRI HIZKEREN
ATLASA

Jokoak
Kirolak
Bertuteak eta bizioak
Gorputzeko gabeziak
Larruzaleko gaitzak
Gaixotasunak
Heriotza
Ezkontza
Gizarte-bizitza
Ahaidegoa
Erljioa
Sinesteak
Lana eta beharginak

Mapak 2322-2564

EUSKALTZAINDIA

REAL ACADEMIA DE LA LENGUA VASCA
ACADÉMIE DE LA LANGUE BASQUE

BILBO
2019

EHHA egitasmoaren barruan, X. liburukia ontzeko lagundu duten erakunde publikoak:

- Eusko Jaurlaritza, Arabako Foru Aldundia, Bizkaiko Foru Aldundia eta Gipuzkoako Foru Aldundia

EHHaren X. liburukiaren argitalpenaren babeslea:

- Laboral Kutxa

© Euskaltzaindia / Real Academia de la Lengua Vasca / Académie de la Langue Basque
Plaza Barria, 15. 48005 BILBO.
<http://www.euskaltzaindia.eus>
E-mail: info@euskaltzaindia.eus

I.S.B.N. (lan osoarena): 978-84-95438-44-7

I.S.B.N. (liburukiarena): 978-84-948489-6-4

Legezko Gordailua: BI-65-2019

Inprimategia: Mccgraphics, S.Coop.

Diseinua: Koncepto, diseño y comunicación S.L.

EUSKARAREN HERRI HIZKEREN ATLASA egitasmoa
(2009-2019)

ZUZENDARIA: Arejita, Adolfo

ARDURADUNA:
Videgain, Xarles

KIDEA:
Aurrekoetxea, Gotzon

TEKNIKARIAK:
Abaroa, Aritz
Intxaurbe, Gorka
Jauregizar, Amaia

AHOLKULARIAK:
Atutxa, Isaak
Echaide, Ana María
Etxebarria, Jose Mari

EUSKALTZAINDIAREN ekimenez eta haren koordinaziopean sortua da obra kolektibo hau, eta EUSKALTZAINDIARI bakarrik dagozkio obra honen gaineko jabetza intelektualaren eskubideak, Jabetza Intelektualaren Legeari buruzko indarrean dagoen testu bateginak ezarritako moduan.

EUSKALTZAINDIAK beren-beregi agerrarazi nahi die bere esker ona argitalpen honetan parte hartu duten eta elkarrekin lanean jardun duten guztiei, horiek guztiak hurrenkera alfabetikoan aipatzen direla.

Abaroa Cantuariense, Aritz; Arejita Oñarte-Etxebarria, Adolfo; Atutxa Etxebarria, Isaac; Aurrekoetxea Olabari, Gotzon; Camino Lertxundi, Iñaki; Eguzkitza Bilbao, Andolin (†); Echaide Itarte, Ana María; Etxebarria Lejarra, Jose María; Etxebeste Zubizarreta, Izaskun; Haritschelhar Duhalde, Jean (†); Iglesias Chaves, Aitor; Intxaurbe Etxebarria, Gorka; Jauregizar Ormaetxea, Amaia; Letamendia Pérez de San Román, Juan Antonio; Oyharçabal Bidegorri, Beñat; Segurola Azkonobieta, Koro eta Videgain Castet, Xarles.

Aurkezpen-hitzak

Euskaltzaindiak ehun urte, euskararen estandarizazioak berrogeita hamar urte, *Euskararen Herri Hizkeren Atlasak* X. liburukia. Data esanguratsuak, bai, 2018-2019 urte bitarte honetan gure burura datozenak. Are esanguratsuagoak, euskararen kasuan, horietan laburbiltzen baitira Euskaltzaindiaren historia eta zereginak, eta zer esanik ez, euskararen Akademiak betidanik izan duen egitasmo nagusi baten urrats azpimarragarria. Horra, bada, EHHaren X. liburukia. Helmugatik gertuago gaudela, data horiek berebiziko aukera ematen dute ahozko eta idatzizko euskararen arteko harremanez jarduteko.

Izatez, euskalkiek gorpuztu eta norabidetu dituzte, urte luzeetan zehar, euskal hizkuntzaren bilakaera eta ibilbidea. Horren jakitun izan da, hasiera-hasieratik, Euskaltzaindia eta lan horri lotu zaio, gogo handiz, bere historia luzean. Egun ere horiek dira euskara batu eta estandar horren muina eta biziberritzeko tresna ezinbestekoak. Gero eta ageriagoak dira euskararen aldaera diatopikoen eta estandar delakoaren arteko harremanak. Halaber, bi horien arteko nondik norakoak biziak eta elkar eragileak dira, historian zehar izan diren moduan. Horretan jarraitzeko ere ezinbestekoa EHHaren lana. Orobat, euskalkien arteko mapa berria betetzeko orduan.

Pausoak pauso, euskal dialektologiaren lanak behar zuen, ezbairik gabe, euskararen atlas linguistikoa osatzea. Horri ekin zion Euskaltzaindiak aspalditik, eta luzaroko engaiamendu baten emaitza modura, jada euskalgintzaren plazan dira *Euskararen Herri Hizkeren Atlas* (EHHA) honen I., II., III., IV., V., VI., VII., VIII. eta IX. liburukiak, X. honen aurrekariak, hain zuzen ere.

Hortaz, berriro ere Euskaltzaindiak euskalgintzaren eta gizartean eskuetan jartzen du bere lana, uste baitu horretan datzala bere egitekoa. Egina dagoenak, aldiz, eginkizunak ekartzen ditu eta halaxe da, izan ere, EHHA honetan.

Hamar liburukiotan arnas luzeko lan zehatza aurkituko du liburuki hauen orrialdeetara hurbiltzen denak, jardun ugariko ekarria. Baditu atzean ordu askoren nekeak eta lorrak, on-gaitzak eta gorabeherak. Ezin bestela izan, euskararen errealitatea esamolde, doinu eta soinu askotarikoa baita, oinarritzko batasunaren sustraian.

Errealitate hori bildu da, ikertu da, eta paperean eta euskarri informatikoan eman da, egungo atlas linguistiko duinek behar duten moduan. Ezin, beraz, aurrerantzean auzitan jarri, hau edo hura, zer non erabiltzen den eta zertarako, Euskal Herri osoa baitago horretan ordezkaturik.

Era berean, Euskaltzaindiak, paperean eta euskarri informatikoan ez ezik, EHHaren liburukiak bere webgunean (www.euskaltzaindia.eus) jarriak ditu dagoeneko eta oraingo hau ere berehala jarriko da. Badaki Akademiak, horrela jokatzuz, egitasmo honek duen balio estrategikoa berrindartzen duela eta,aldi berean, egungo premiek eskatzen duten horri beldurrik gabeko erantzuna ematen diola, lanaren nondik norakoak egoki adieraziz.

Osterantzeko asmoak eta gogoak ere baditu Akademiak, orain hemen eskaintzen dena euskararen beste baliabide linguistikoekin batera ager dadin, Euskaltzaindiaren webgunera hurreratzen den orok ahalik eta informaziorik zehatzen eta hurbilen izan dezan. Horra, besteak beste, akademiaren ehun urteko mendeurrenak ekarri diguna, gerora ere fintzen eta osatzen joango dena eta dagoeneko gorago aipaturiko webgunean kontsultagai dagoena.

Lan horretan euskararen doinu eta soinuak dira partaide, egungo teknologiak ematen baitu horretarako bidea. Hainbatez, Akademiaren webgunea erabiltzen duenak entzungai izango du hainbat daturen mamia, hitza eta mintza egoki uztartuz. Egitasmo honen etorkizuna ere hortik etor daitekeela ezin ukatu.

Metodologia ez ezik, edukia bera ere aintzat hartzekoa da, hor dagoelako, lehen-lehenik, eta Louis Lucien Bonapartek egin zituen hasierako lanen ondoren, hainbat euskalariren eginahalen eta ametsen emaitza erabakigarri eta ereduagarria.

Ehun urte geroago, Euskaltzaindiak horretarako bidea jarri badu ere, ezin baztertu beste askoren laguntza izan duela Euskal Akademiak langintza horretan. Eskerrik beroenak guztioi (zuzendari, arduradun, taldekide eta bestelakoei), eta, bereziki, Laboral Kutxari, berak ahalbidetzen duelako, urtez urte eta eroapen handiz, lan honen argitalpena.

ANDRES URRUTIA
euskaltzainburua

Saldar
Mutiko
Maitasun Txistu
Langile

AURKIBIDE OROKORRA

0. Aurkibide orokorra	XI
1. ATARIKOA	
1.1. Aitzinsolasa	XIV
1.2. Euskararen Herri Hizkeren Atlasaren ezaugarriak.....	XVI
1.3. Inkesta-lekuen zerrenda.....	XX
1.4. Lekukoen zerrenda	XXVI
1.5. Alfabeto fonetikoa.....	XXXI
1.6. EHHako transliterazio-taula	XXXII
1.7. Hamargarren liburukiaren ezaugarriak.....	XXXIII
1.8. Erantzutegiaren ezaugarriak.....	XXXIV
1.9. Mapa motak.....	XXXV
1.10. Hamargarren liburuko indexak, laburdurak eta ikurrak	XXXVII
1.11. Hamargarren liburukiko datuen biltzaile, transkribatzaile eta informatizatzaileak.....	XXXIX
1.12. Hamargarren liburukiaren moldatzaileak	XLIII
1.13. Mapen aurkibideak.....	XLIV
2. MAPAK	1
3. AURKIBIDEAK.....	489
3.1. GALDEREN AURKIBIDE ALFABETIKOAK	490
3.1.1. Gaztelaniaz	490
3.1.2. Frantsesez	494
3.1.3. Ingelesezt	498
3.2. SUPERLEMEN INDEXA.....	502
3.3. ERANTZUNEN INDEXA.....	670

